

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogorske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se svote frankirajo. — Rokopisi se ne vraščajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Frano Kolmanovej hiši št. 3 „gleđališka stolba“. — Opravništvo, na katero naj se blagovoltijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Telegrami „Slov. Narodu“.

Belgrad 11. januarja. Srbi so s šturmom vzeli nekatere forte pred Nišem, potem se je udala turška tvrdnjava Niš danes na milost in nemilost.

Carigrad 11. januarja. Rusi so prišli uže v Tatar-Basardžik! Železnica Jambolj je v nevarnosti. Prebivalstvo turško beži iz Adrijanopolja. — Dozdanji minister notranjega, Hamdi-paša, je imenovan za velicega vezirja na mesto Edhema, in dozdanji tajnik sultanov, Said-paša, je imenovan za ministra notranjih zadev. Še druge izpremembe v ministerstvu se bodo zgodile.

Carigrad 12. januarja. Turški cesar motivira izpremembo v ministerstvu s težavnim položajem stvari in pozivlje nove ministre, naj poslušajo svete in migljaje prijateljskih velevladij, da se obvaruje celokupnost (!) in neodvisnost Turčije. — Rusija je principijalno sprejela premirje, vendar je zahtevala, da se prej naredi podloga, na katerej bi se imel mir sklepati; na to je porta prosila, naj Rusija naznani uvete (pogoje) miru.

Vojska.

Slava Bogu, zdaj dobivamo dan na dan vesela poročila s slovanskega bojišča. Predvčeranjem smo zvedeli, da so Rusi eno celo turško vojsko 28.000 mož ujeli pri Šibki, včeraj, da so Črnogorci osvojili turško tvrdnjavo in luko Bar, danes pa nam je došla tudi s tretjega kraja slovanskih svo-

bodorcev, od hrabrih Srbov, zmagovita velika novica, da so Srbi s šturmom vzeli velevažno turško tvrdnjavo in mesto Niš!

Tvrdnjava Niš je eno glavnih mest evropske Turčije, ima kacic 15.000 večidel srbskih prebivalcev in jako živo trgovino. Mesto ima veliko prihodnost, ker je mrežna točka cestam v Hercegovino, Macedonijo, Bulgarijo in Rumelijo. Kar je bil Nikšić za Črnogorce, to je Niš za Srbe bil. Tukaj je bil vedni vojaški tabor zoper Srbijo, in na Niš naslonjeni so lani Turki vodili svojo vojsko proti Srbiji. — Srbi so to mesto uže l. 1809 hoteli oboriti. Slavni srbski junak Sindželić je tačas branil tam šanco Vojnik s svojo hlabro srbsko četo in, ko se nij mogel naskojujočim Turkom več ubranjevati, umrlje rajši z vso svojo vojsko nego da bi se bil udal: pustil je Turke v šance in zažgal ves smodnik, da je on s svojimi in s sovražniki vred v zrak zletel. Iz kostij in črepij teh srbskih junakov so ljuti in kruti Turki barbari naredili mogilo „Kele-kalassi“ imenovano. Zdaj čez 70 let so Srbi svoje brate od leta 1809 maščevali in bode mogli njih barbarsko sramotene kosti pokopati! Vsaka sila do vremena!

Katastrofa turške vojske pri Šibki je našim Nemcem ves pogum vzela, strah jim sedi v vseh udih. „N. Fr. Pr.“, katera je Ruse in vse Slovane kar v Dunav metala in na kislem zelji zajutrkovala, ki nij mogla dovolj prezirati ruskih „nevednih in nesposobnih generalov“ — piše zdaj na čisto drugo piščalko in pravi o svojih ljubljencih Turkihi: „Vojskovodstvo, ki taka pobitja dobiva, da se more cela armada v malo dneh ujeti, mora naravnost močno zaničevanje vzbujati.“ In to svoje zaničevanje do bratcev Turkov „N.

Fr. Pr.“ še bolj s tem nemškim komplimentom potrjuje, da o turški vojski pravi „četa levov, katero komandirajo osli“, a turško stvar imenuje isti list, ki je še skoro včeraj poln bil hvale o turški žilavosti, životnosti in kulture-zmožnosti „eine verlorene sache, eine in verwesung und auflösung begriffene hierarchie.“ — To je spokorjenje!

Opazke.

V.)

Imajo za nesrečen položaj naroda, v katerem mladi rod nema slabosti svojih let. A. Herzen: Le monde russe.

Ne morem si kaj, da bi tudi jaz ne omenil kratko mōre, ki je nas vse tlačila cele mesece, čeravno presojanje ruskih zmag nij namen sledečih vrst. Da, ruski neuspehi so bili težka mōra, hudo izkušavanje Slovanstva, pa sedaj so prešli, in mi zopet dišemo laglje ter z veseljem opazujemo, kako globoko je v slovenski narod prodrla zavest sedanjih dogodkov: kresovi, ki so jih zažigale kmetske roke po lastnem nagonu, jasno pričajo čilost našega naroda; ter nam dajo nado, da je njihov svet posvetil tudi marsikje tam, kjer bi sicer komaj dolga leta bila storila toliko. Tako praznovanje, izvirajoče gotovo iz srca naroda, je torej prav srečna misel, srečna še za to, ker bi njeno izpeljavo tudi oni težko zatrl, ki bi jo hotel. Pa drugo veselje po mestih, trgih in vaseh je bilo — se ve ravno tako izraz čistih, plemenitih čutil.

Kmalu potem izpolnila se je še ena, dolgo gojena želja: Srbija je zopet stopila v akcijo. Slovenski narod je ta dogodek pozdravil tiho, pa gotovo z iskrenim, toplim sočutjem in čvrsto nado, da srbska kri bode tekla za svobodo naroda — ne zastoj.

*) Glej 1877 štev. 231, 244, 271, 283.

Listek.

Črna gora.

(Spisal Gladstone, poslovenil A. K.)

(Dalje.)

Naj bolj pretresljivi prizori iz zgodovine vseh družih krajev, se lahko reče, obledijo v primeri s črtami življenja črnogorskega naroda, seveda ne ob navadnem času, temuč v kritičnih dobah; a take kritične dobe se vedno ponavljajo. Zanimivo je poznati prostor in število prebivalcev te občine pod upravo škofov v tej dobi, ko je ona stala, kakor oaza kristijanstva in svobode sredi suhe, splošne, brezmejne puščave otomanskega vladanja. Najbolj natančna poročila o tem predmetu se nahajajo, kolikor jih je mogoče najti, v spisih Trilley-a in Wlahoviti. Sedanje očrtanje črnogorske zemlje, če se po vrhu vzame, je po-

dobno nekoliko dvema enakostranskima trikotoma z nekoliko zapognenima vrhovoma, če se te dve vršini spravite skupaj, tako, da se oba glavna dela zvezeta mej soboj z zemeljsko ožino ali ozko liso zemlje. Največja je daljava kneževine od meje nad Kotorom na zapadu do gore Kom na izhodu od Brd — okolo 70 milj, največja širjava od severa k jugu je mnogo manjša, a črta čez omenjeni prostor od Spuža na jugu, do Nikšića na severu — nema čez 20 milj. Čitatelj razume sedaj to uporstvo, s katerim so se vedli razgovori o lastninah, na videz neznatnih, v Carigradu mej poslaniki kneza Nikolaja in Porto na decemberske in januarske konferenci in potem ob času protokola.

V zgoraj omenjenih dveh točkah sega dolina, kakor nevaren klin, v gore in po tem klinu so Turki navadno priveli svoje vojne čete proti Črnej gori. Turška država s 40.

milijoni, in vojna dolžnost zadene, če se ne motim, vse prebivalce, razun okrog pet milijonov svobodnejih Srbov in Rumunov. To je moč napada. Poglejmo pa zdaj, kaka je nasprotna moč na drugej strani. Okrog l. 1600 je Črna gora štela 3.500 hiš in 8.000 vojščakov. Dolžni so služiti od 12. do 50. leta. Po teh številkah bi se tedanje splošno naseljenje ne cenilo mnogo nad 30.000. Obljudenost je pa znala oslabeti po odpadništvu, posebno zadnji čas, in po vednej vojski. Z druge strani pa je svoboda privabila svobodnih ljudij, in mej sosednimi prebivalci iz turških podložnih okolo Črne gore je bil vedno vlak k njej; prehajali so po samem in v celih krdelih. Do poslednjega časa Črna gora sploh nij imela določene meje; še le nedavno je bil z njo zedinjen izhodni trikot okrog Brd.

Okolo leta 1800 je prebivalstvo narastlo do 55.000; v 1825. letu se je štelo 75.000,

Tudi hrvatski narod prešinile so ruske zmage z radostjo, in sicer ne samo iz obzira na posebne hrvatske težnje in nade pri reševanju izhodnega vprašanja. Kako pa je sprejel novo borbo Srbije? Da bode odgovor na to temeljitejši in v obče odnošaj naroda k sedanjim dogodkom jasnejši, ozrimo se prav na kratko na nekatere naj bolj značajne kulturno-zgodovinske črtice hrvatskega razvitja v novejšem in najnovejšem času — in sicer posebno z obzirom na civilno Hrvatsko in Slavonijo, kjer se je gotovo najbolj označil tip dosedanjega narodnega razvitja.

Pred dobo ilirizma bil je hrvatski sviralni stroj — to se pač sme reči — celo glede vrednega (latinskega) jezika popolnem ogerskemu enak. Plemstvo in duhovščina sta bila gospodujoča faktorja; za narod pa so se menili manj ko drugodi, kjer so bile podobne razmere, kakor na pr. na Češkem, kjer so germanizatorske težnje prostirale se uže tedaj nekoliko tudi na nižje razrede ter jim vendar dajale nekaj znanja in olike. To silno staro odtujenje od naroda jelo se je manjšati za ilirizma, ki pa na socijalno stanje nij imel veliko upliva: široka plemška samouprava je trajala dalje in ker nij bila ravno draga, potrebe narodove pa male in eksploatacija še malo razvita; narodno stanje vsaj v tem smislu nij bilo preslabo, da je narod imel vendar za svoje najneobhodne vskdanje potrebe.

Absolutizem petdesetih let pa je skušal po znanem centralističnem nemškem kopitu vse zaviti ter je v upravi in šolstvu uvel red, ki nekaterim krajnostim vkljub nij ostal brez dobrih nasledkov, tudi na pr. glede discipliniranja narodne inteligencije in dovajanja — nehote — naprednih, blagih idej. Vse to pa je pri uvedanju ustave 1861 leta bilo vendar še preslabo ter je v Hrvatskeji tudi zato nastal upravni in drugi nered. Končala pa se je ta zmešnjava — kakor je znano — večjidel s zmago sedaj vladujoče narodne stranke.

Ta stranka se je rodila, je rasla in do rasla pod blagodejnim uplivom idej našega občega prerojenja, v ime teh idej se borila in — zmagala. Očituje pa se jej rado, da je z nagodbo se jim izneverila. Vendar tedanje težavno stanje narodno stranko in njeno nagodbo dela razumljivo, če tudi je dovolj ne opravičuje. Ona namreč nikakor nij bila tako jaka, da bi bila uspeha svēsta si na vsak način. Nasprotna, magjaronska stranka, imajoča moč v rokah, nij brez uspeha nabirala si privržencev celo iz narodne stranke, in rastoča

politična demoralizacija, združena z lastno neizkušenostjo, neko malo-srčnostjo, razumljivo in precej od-pustljivo, in gotovo tudi sē željo teh blag, ki jih ima vsaka vlada-joča stranka: vse to je privedlo k na-godbi, gotovo v nadi, da se bode da se bode dalo ž njo doseči s časoma tudi to, česar nij dala takoj.

Pravijo, da bi bila Hrvatska po drugej poti skupaj z avstrijskim slovanstvom do-segla večjo samostalnost, večjo korist. In ne sme se tajiti, da je to bilo mogoče, če tudi morda ne tako gotovo, kakor se časi trdi. Gotovo pa je, da mora tudi vladajoča stranka sedaj uže priznati, da so nasledki njene politike drugačni nego jih je pričakovati smela: kaže se, da nij prav videla ogrom-nih težav in dolžnostij, katere je prevzela, ter tako precenila svoje sile. S tem nikakor ne mislim, da bi stranka vlade ne bila smela prevzeti, — tega ne, — poudaril bile, da jasneje seznavanje svojih nalog in močij, bilo bi ohran-jalo staro in izbujalo novo energijo in ne dalo jej padati, kakor brez dvoma pada sedaj.

Neko oslabiljenje po silnem naporu je bilo sicer čisto naravno neizogibno, vendar je imela stranka znati, da je pot zvitihi kompromisov z budnim neprijateljem za slabe, komaj na pol prebujene narode zmiraj zelo nevaren ter jih najraje vodi k pogubnej mlačnosti ali samo-pridnemu početju nekaterih, ki se pa še iz-daje za politično modrost. Mladi narodi imajo se sicer bati vsled svoje neizkušenosti preve-like gorečnosti, pa tudi one starikave boječ-nosti in opreznosti, ki iz samih strahov ne more početi ničesa odločnega. Inteligencija ta-kega naroda ga ne sme preveč prehiteti, da jo more dohajati. Najmenj pa bi se smela po-dajati na polzki led zvitega umovanja, prikri-vanja in brambe lastnih zmot samo za to, ker se njene. Tako strankino ravnanje celo pri odnosno zrelih narodih, kakor n. pr. ravno se-daj pri Angležih, nij brez velike nevarnosti in škode. Stariji narodi imajo nakopičen du-hovni kapital, s katerim se krepe, posebno če jim žuga nevarnost, mlaji ga nimajo.

Težko je, pa vendar se mora priznati, da je narodna stranka sē svojim prevelikim la-viranjem in popustljivostjo mnogo svojega po-mena izgubila v očeh Magjarov, slovanstva in lastnega naroda. Nij mogoče, da bi tega ne čutila sama in ne vedela za uzrok. Ali po-praviti vse to nij lahko sedaj, ko je stranki najbrž skoraj enako težaven odločilen korak

naprej kakor nazaj. V njeno opravičenje bi se moglo isto navesti, kar jo je pač pripra-vilo k nagodbi, namreč premalo opravičeno zaupanje v lastne sile. Saj se pa tudi žalibože vidi, da so razne službe absorbirale skoraj vso inteligencijo, jo v obče le prekmalu in pre-lahko umirile ter prejšnje težnje spremenile v činovniško ozkosrčnost, da se pribori višji dietni rezred in več udobnosti. In tako je inteli-gencija srečno postala uže svet za se, v katerem se človek ceni le preveč po dietnem razredu.

Ta služeti svet je torej z drugimi raz-redi naroda komaj v zvezi, njih in njihovo stanje malo pozna — in narobe. Tako je s trgovci, obrtniki in nižjimi razredi sploh. Ža-lostno resnico piše Hrvat sam (Obzor 28. dec. 1877): „Stara je rak-rana hrvatskog na-roda, da su mu niži slojevi posve zapušteni“ in malo dalje: „U najnovijih političkih naših borbah jedva da je tko i pomislio na hrvat-ski puk.“ V tem obziru ima narodno razvi-tje skoraj vseh drugih slovanskih plemen ni-žjim razredom bolj prijazen in koristen smer.

Zdi se mi, da si hrvatska inteligencija te nesrečne oddelitve od nižjih narodovih slo-jev v obče niti nij svesta. Sledov takega za-vedanja bi človek vsaj kaj malo zasledil v njej, v njenem političnem, upravnem in lite-rarnem delovanju, in sicer morda sedaj menj, nego pred leti. Laglje pa bi se nabrali pro-tivni dokazi iz najnovejšega socialno-političnega življenja, in sicer v vseh oddelih narodnega življenja. Je-li to, kar je vlada sē saborom vred storila, n. pr. za kmeta izšlo iz zadač na tem polju, v občinstvu izučenih in jasno seznanih? Tega gotovo nikdo trdil ne bode: tu je občinstvo kaj nedolžno. Naredbe in pre-ustrojstva se sprejemlje in izvršujejo kolikor in kakor se dajo. O nasledkih si malo širje ob-činstvo glav ne beli in redki glasovi: „uprava je draga, davki tako veliki, da bi (po izjavi v proračunskem odboru gosp. načelnika uprave Živkovića) cela zemlja v petih letih morala priti na nič, ko bi tako ostalo, narod pada v roke oderuhov, boža in se kvari, kupčija in obrtnija je večjidel v tujih rokah“, taki gla-sovi le malo izbujajo energično spoznanje te-žkega stanja. Takih svarilnih spominov se najraje ogibljejo, ne samo v literaturi, a tudi v razgovoru, ali pa v kritiki padajo v eks-treme.

Vendar pa bi bilo krivično za to in drugo nalagati polno odgovornost na narodno stranko. Ako pomislimo, da je vsaka stranka produkt

v 1835. letu pa po oficijalnem Cetinjskem ko-ledarju 100.000, a 1865. letu 196.000 ljudij, in tukaj so všteti uže okraji Grabovski, Rudin-ski in Županski, koje je privojeval knez Danilo: mala pest Črnogorcev nij imela samo moči ob-držati, marveč pomnožiti svojo deželo. Ko se je ustanovila svobodna Srbija, se je javil naravni nagon k izselitvi, z nerodovitnih skal na lepše kraje nove zemlje. Dva bataljona sinov Črne gore sta se pridružila armadi generala Černja-jeva: edino na ta mali oddelek svoje armade se je mogel on popolnem zanesti v poslednjej srbskeji vojni.

Ko se je vršil v teku treh stoletij ta počasni narastek vsega črnogorskega naseljenja z ženskami in otroci — od 30 do 50 tisoč, je zanimivo vedeti, v kakih razmerah je Porta zbirala svojo vojno silo, da jo je podila nad Črno goro. Dasi je to čudno, vendar je zgo-dovinsko gotovo, da je Porta vedno začenjala

vojsko s Črno goro z večjo armado, vsaj po številu; včasih pa tudi z dvakrat, trikrat večjo vojsko, kakor je vsega prebivalstva v Črnej gori, z ženami in otroci vred. Leta 1712 pri vladiki Danili je 50.000 vojakov prešlo črez Ceto mej Spužem in Podgorico; druge vesti celo pravijo da 100.000. Danilo je napadel turški ostrog predno se je dan zaznal 29. ju-nija sē svojim krdelom, koji v treh oddelkih nikakor nij imel nad 12.000. Izgubivši 318 svojih, je pobil on najmanj 20.000 Turkov.

Kolikor je meni znano, mej vsemi voj-skami novejšega časa se samo v črnogorskih vojskah nahaja vselej taka nenaravna raz-mera ubitih Turkov v primeri s padlimi Čr-nogorci. Velika je slava Švicarjev v bojih za svobodo s Burgonskimi četami, a jo je mar mogoče postaviti vstric z junaškimi deli hra-brih družin črnogorskih, koje so vodili v boj njihovi škofje? Poslušajmo, kako pripoveduje

narod v starej pesni. „Seroakir piše Danili: Pošlji mi borni davek in tri svoje najboljše vojake v zastavo. Če ne pošlješ, uničim z ognjem in mečem vso zemljo od Moreje do Slanega morja, ujamem te živega in začnem mučiti sē strašnimi mukami.“ Vladika pročitá pismo in britko zaplaka. On zbere starešine iz vsake občine v Cetinje. Eni pravijo: plačaj jim davek; a drugi govore: pošlji jim našega kamenja mesto davka In sklenejo vsi bīti se do poslednje kaplje. Zaroté se enodušno, da ne dajo Turkom dražega davka, kot kro-gel iz črnogorskih pušek. „In tako dalje. Trije Črnogorci se ukradejo po noči v turško tabo-rišče in prehodijo ves tabor mej gručami spe-čih, čisto tako, kakor v desetem spevu Iliade Odisej z Diodimom gresta po taboru mej spečimi Trojanskimi zavezniki. Buko, eden iz trojice, pravi tovarišema: pojdita nazaj, a jaz ostanem tukaj, da služim našemu delu. Ona

okolnosti, katerih nema vseh in popolnem v oblasti, in da so hrvatske okolnosti dosegli znatne samostalnosti in zrelosti bile do sedaj neugodne, vsled česa je vlada se stranko vred navezana z mogočnimi vezili tudi na razvito narodno moč in slabost, ako vse to preudarimo: hrvatskih razmer ne bomo smeli preostro soditi, mari bodemo priznali, da narod, služivši cela stoletja večidel tujim namenom, sedaj, postavljen nekaj bolj na svoje lastne noge, premaguje velike težave vendar še precej srečno in ravno za to daje nado, da jih bode premagal se svojo, na tolikih bojiščih tako slavno dokazano in neizčrpano zares veliko energijo, ter tako izkazal se vrednega teh nad, katere o prihodnosti goje najboljši njegovi umovi, posebno glede na sedanje dogodke na izhodu.

Pa ob odnošaju Hrvatske k iztočnemu vprašanju, in potem tudi o tej za nas prevažnej resnici, da je naša prihodnost ozko zvezana s hrvatsko — v sledečih opazkah.

Dr. Fr. J. Celestin.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 12. januarja.

Državni zbor se je sešel, ali v prvi seji nič občno važnega nij obravnaval. Še le danes (soboto) se začne debata o colnei in trgovinski zvezi z Ogersko.

Mej **Čehi** se je bati novega razpora, če smemo verovati poročilom v nemških listih in temu, kar iz čeških mej vrstami beremo. Svetopolk!

Najvažnejša, ali jedino važna novica v notranjej politiki monarhije je denes kraljevski odpis **hrvatskemu** saboru na njegovo zadnjo adresu, ki je zahtevala združenje Dalmacije in vojne krajine. Kraljevski odpis pravi, da nij še čas prišel za to združenje. Celega odpisa pa še nemamo pred soboj, ko ta list končujemo.

Vnanje države.

Kakor naš današnji telegram iz **Carigrada** poroča, je Rusija le „principijalno“ sprejela ponudbo premirja, ali postavila pogoje, ki se še nijso izpolnili. Stvar se tedaj zavlečuje, mej tem pa ruska vojska, s svojimi zavezniki, dan na dan nove in boljše položaje dela. V Carigradu pa zmešnjave rastó.

Iz **Rima** se poroča v „Pol. Corr.“, da so bile zadnje besede umirajočega Viktor Emanuela: „moji sini, moji sini!“ — Istemu viru se poroča, da je papež, ko je čul o smrtni bolezni kraljevi, vzkliknil: „kaj bo iz Rima, če sta Vatikan in Quirinal bolna.“ — Italijanska zbornica se snide kmalu, da bode sprejela Humbertovo prisego na ustavo.

V **Londonu** je novica o ujetji turške vojske pri Šibki vladne kroge silno prestrašila, kakor se od tam telegrafira. — Anglija namerava baie Dardanele zasesti, da bi jih Rusi ne dobili.

Dopisi.

Iz Ptujja 10. jan. [Izv. dop.] Konec meseca grudna preteklega leta je minolo že deveto leto, kar ima Ptujsko učiteljsko društvo svoj obstanek. Glavni zbor v novem društvenem letu je imelo društvo 3. t. m., v tem se je poročalo o stanji in delovanji društva. V odbor za društveno leto 1878 so bili izvoljeni: g. Robič, za predsednika; g. Horvat, za podpredsednika; gg. Kocmut in Žiher, za tajnika; g. Kos, za blagajnika; g. Krajnc, za knjižničarja; gg. Možina, Weingerl in Vobič za odbornike. — Novovoljeni g. predsednik Robič zahvaljujoč se za zaupanje, ki mu ga zbor kaže s to volitvijo, je rekel, da prevzame častno mesto društvenega načelnikstva, oprt na prijazno podporo odbornikov; poudarja dalje potrebo složnega delovanja pravi, da v delovanji za društvo gre v prvi vrsti za vzajemno duševno izobraževanje in da bo po svoji moči pošteno skrbel in delal na korist in slavo „učiteljskega društva Ptujkega“. Naposled je pozivljaj družbenike na marljivo delovanje.

Po predsednikovem govoru je naznanil navzočni c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Ranner da ga je volja, društvo duševno podpirati in mu po moči služiti, in da hoče pri vsakem prihodnjem zboru za celo leto eno pedagoško prednášanje prevzeti. To se je vzelo na znanje.

Po vsem tem končal se je zbor ob 1/2 1. uri popoldne. — Želimo tedaj, da bi se pri vsakem prihodnjem shodu v popolnem številu zbrali; kajti društvo nam je vez, ki nas veže na duševnem polji. Ne zabimo nikdar, da v združbi je moč in v slogi je napredek!

Iz Dunaja 10. jan. [Izv. dopis.] (Iz osrednje komisije za ohranjenje starinskih spomenikov.) Varuh kranjskega deželnege muzeja, g. Deschmann, je prosil pri naučnem ministerstvu nove novčene podpore, da bi mogel nadaljevati izkopavanje stavb na koléh na ljubljanskem barji. Osrednja komisija za ohr. starinskih spomenikov je sklenila, to prošnjo pri ministerstvu na vso moč podpirati. — Profesor Arnold Lovšin v Gradci je pisal ravno tej komisiji, da jej lahko predloži obširno poročilo o kranjskih arhivih. Komisija ga je poprosila, da naj

to stori. — Višji stavbeni svetovalec g. Baubella poroča komisiji o izkopavanji rimskih starin v Ogleji. — Konservator g. advokat pl. Bizzaro v Gorici naznanja, da bi grof Casis v Monasteru blizu Ogleja bil pri volji prodati svojo bogato zbirko, obsežajočo starine, izkopane v Ogleju. Komisija sklene prositi vlado, da bi pomagala v Ogleju osnovati muzej, v katerem bi se hranile oglejske starine ter kupiti dragoceno zbirka grofa Casisa za ta muzej.

Domače stvari.

— (Občni zbor „Sokola“) je denes 13. januarja v telovadnici ob 11. uri dopoldne. Na dnevnem redu so volitve in poročila ter posamezni nasveti.

— (Slovensko gledališče.) V torek 15. t. m. se bode predstavljala francoska igra v 5. dejanjih in 7. podobah „Roman ubozega moža“ ali „Ubožani plemenitaš“ za slovensko gledališče nova, ker pride prvičkrat na oder. Da pak se ustreže zahtevam pustnega časa, se pripravlja za predstavo izvrstna burka v 4. oddelih s petjem in plesom „Robert in Bertram“, katerej je dram. društva kapelnik, g. Stöckl, mikavno godbo zložil. Petja je mnogo solistom in zboru.

— (Škandal v ljubljanskem nemškem gledališču.) Piše se nam: V petek zvečer se je predstavljala v tukajšnjem nemškem gledališču Strausova opereta: „Fledermaus“. Ker je za nekoliko dni tukaj bivajoči dunaiski komik Frieze v igri sodeloval, bilo je gledališče jako polno, kakor malokdaj. Vodja, g. Fritzsche, ima v tej, kakor tudi v drugih igrah navado, da se vede proti občinstvu jako nonchalantno, da govori stvari, ki ne spadajo k igri in uganja se soigralci raznovrstne burke, ki so jako neslane in dolgočasne za občinstvo. Vodja Fritzsche je zaradi tega že mnogokrat grajan bil od tukajšnjih nemških časnikov, a v tej predstavi v drugem dejanji zopet počne ene in iste grajane burke. Nekoliko posameznih sikovanj, ki so izhajala iz lož, dalo je g. Fritzscheju povod, da je svoje burke še bolj ostentativno ponavljal. Na to postane sikanje bolj burno. Gosp. Fritzsche pa stopi tik svetilnic odra, smelo se po gledališči ogleda in čaka, kedaj bode sikanje nehalo. Vse utihne. In gosp. direktor Fritzsche reče: „Wenn es dem hochverehrten Publikum nicht angenehm ist, dass ich meine Parthie weiter spiele, so bin ich mit Vergnügen“

se vrneta v Cetinje in govorita: Turka je taka množica, da, ko bi nas tri iztolkel v sol, nedostajalo bi jim soli za južino. Kako spominjajo te besede na najstarejše narodsko številjenje na svetu, namreč pri Homeru, kjer stoji: „Ko bi vse Ahajce razdelil na desetine in k vsakej desetini postavil po enega Trojanca, da bi podajal vino, bi ostalo mnogo desetini brez pogostenja.“ A, da bi se ne ustrašila družina, hitita pristavljati, da so mnogoštevilni turški vojaki — same pokveke. In glej, narod je pri sv. maši, sprejme blagoslov od svojega vladike in se odpravi v boj — na zmago, ali na smrt. Buko pa mej tem prepričava sovražnika, da naj se ustavi in počije na reki Vlodanji, češ, da do Cetinja ne bo več vode. Tu, pred svitom dneva, jih razbude s točo krogel Črnogorci. Tri dni pode in pobijajo bežeče Turke, in s temi-le besedami končuje pevec svojo pesen: „Oj, bratje moji Srbi,

in vsi vi, komur bije svobodno srce, — radujte se! Na veke ne pogine naša stara svoboda, dokler stojimo mi in držimo malo svojo Črno goro.“

Naslednje leto so Turki zbrali 120.000 najboljše vojske, da bi na vsak način zadavili hrabre Črnogorce, kojih število se je mej tem tako skrčilo, da so se lahko obrnile na nje nasmešne Tigranove besede o Rimljanih: preveč za poslanstvo, premalo za armado. Premalo so pa tudi ti imeli previdnosti: 37 starešin črnogorskih, ki so bili prišli v turški stan zarad pogovorov z glavnim poveljnikom, je bilo izdajalsko napadenih in zavrtno umorjenih. Tedaj so si Turki še le upali napasti vojsko, ki je bila desetkrat manjša in oropana voditeljev. Požgali so samostan in odvedli tisoče žen in otrok v sužnjost, nijso se pa drznili vzeti črnogorsko zemljo, marveč so odšli v Morejo. A mej tem so črnogorski voj-

ščaki zopet priplezali iz svojih kamenenih tvrdjav in znova prestrojili svoje vasi. Črnogorci so skazali veliko pomoč Avstriji in Veneciji v tedanjej vojni s Turki, a, kakor se je zgodilo vselej pri sklepanji miru, zavezniki so pozabili na nje in pustili jih na cedilu v Pasarovicah leta 1719. Vsled tega so Turki kmalu zopet imeli pogum in l. 1722 so se dvignili z 20.000 možmi pod poveljstvom Hussein-paše nad Črno goro. Črnogorska družina, ki je štela tisoč ljudij, vzela je Husseinu v plen in razbila mu armado. V 1727. letu je bil odbit z istotakim vspehom drug turšk napad. L. 1732 jih je napadel Topal-Osman-paša s 30.000, a moral je bežati, po zgubi vsega ostroga in prtljage (Bagage). 1735. leta je junak Danilo končal se smrtjo svojo polustoletno delavnost, izpolnjeno z neprestano bojno slavo.

(Dalje prih.)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.